

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ,
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Видається з вересня 1998 р.
(матеріали друкуються мовами
оригіналу – українською та російською)

№ 2
2006

ВІСНИК

ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

EDITORIAL BOARD

В.І. Шемавн'юв
(головний редактор)

V. Shemavnyov
(editor-in-chief)

П.М. Макаренко
(відповідальний секретар)

P. Makarenko
(executive secretary)

В.І. Барабаш

V. Barabash

М.П. Високос

M. Vysokos

В.О. Забалуєв

V. Zabaluev

В.С. Козир

V. Kozyr

О.Ф. Литовченко

O. Litovchenko

І.М. Панасюк

I. Panasyk

П.М. Приходько

M. Prikhodko

М.О. Рябченко

M. Ryabchenko

А.І. Свеженцов

A. Svezhentsov

Л.І. Храмцов

L. Khramtsov

В.Т. Шувасв

V. Shuvajev

О.П. Якунін

A. Yakunin

ЗООТЕХНІЯ

- Панасюк І.М.**
Ефективність відбору голштинських телиць за тривалістю їх утробного розвитку
- Черненко О.М., Черненко О.І.**
Ефективність довічного використання корів різних типів стресостійкості
- Козир В.С.**
Моніторинг селекційних ознак корів української червоної молочної породи за міжнародними вимогами
- Високос М.П., Милостивий Р.В.**
Інтер'єрні особливості корів червоної степової і голштинської порід за сезонами року в порівняльному аспекті
- Підпала Т.В., Назаренко І.В.**
Особливості виробництва і переробки молока в Миколаївській області
- Гноєвий В.І., Дроздов С.Є., Сорокін О.С., Гноєвий І.В.**
Технологія годівлі сільськогосподарських тварин зі застосуванням пріоритетних кормових культур
- Свириденко О.І.**
Ефективність стимулювання росту курчат-бройлерів
- Почерняєв К.Ф., Манюненко С.А.**
Встановлення належності свиней до генеалогічних родин за допомогою маркерів мітохондріальної ДНК
- Патрева Л.С.**
Удосконалення прийомів оцінки і прогнозування несучості качок
- Полупан Ю.П., Коваль Т.П.**
Селекція високопродуктивних корів за екстер'єром
- Тищенко Я.Г., Шеремета В.І.**
Відтворна функція корів при введенні біологічно активного препарату в післяродовий період
- Рудик І.А., Пономаренко І.В.**
Характер проходження отелень у корів українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід
- Даниленко В.П.**
Ефективність використання корів молочних порід вітчизняної та зарубіжної селекції
- Карлова Л.В.**
Продуктивні якості корів новоствореної української червоної молочної породи та ступінь зв'язку між ними

ZOOENGINEERING

- I. Panasyuk.**
The effect of selection the Holstein cattle into duration of the embryonic period
- O. Chernenko, O. Chernenko.**
Efficiency of life use of cows of different stressresistant types
- V. Kozyr.**
Monitoring of selectional indications in the cows of Ukrainian Red Milk breed accordingly to the international requirements
- M. Vysokos, R. Milostiviy.**
Internal features of cows of red steppe and Holstein breeds on the seasons of year in a comparative aspect
- T. Pidpala, I. Nazarenko.**
Features of production and processing of milk in the Mykolaiv region
- V. Gnoyevoy, S. Drozdov, A. Sorokin, I. Gnoyevoy.**
The agricultural animal feeding with the leading crops
- O.Sviridenko.**
The efficiency stimulate growth of broilers
- K. Pochernyaev, S. Manyunenko.**
Determination of pig belonging to genealogical maternal line by means of mitochondrial DNA markers
- L. Patryeva.**
Improvement of receptions of in estimation and forecasting egg-laying qualities ducks
- Yu. Polupan, T. Koval'.**
Selection of highly productive cows on the exterior
- Y. Tishchenko, V. Sheremeta.**
Cows reproductive ability under the treatment with biologically active medication in post-calving period
- I. Rudyk, I. Ponomarenko.**
The studying of proceed of calving in the cows of Ukrainian black-motley both red-and-white cows of dairy breeds
- V. Danilenko.**
Efficiency of use of the cows of dairy breeds of domestic and foreign selection
- L. Karlova.**
Cow's productive qualities in new-created Ukrainian Red Milk Breed and the level of correlation between them

УДК 636.2:637.112

© 2006

Т.В. ПІДПАЛА,

доктор сільськогосподарських наук

І.В. НАЗАРЕНКО,

кандидат сільськогосподарських наук

Миколаївський
державний аграрний університет

Наведено характеристику продуктивності молочних порід великої рогатої худоби, що розводяться в господарствах різних категорій і забезпечують сировинну базу для молокопереробних підприємств області, обговорюються впровадження нових технологічних процесів переробки молока і виробництво нетрадиційних молочних продуктів з якісними харчовими та спеціальними властивостями.

Нинішній стан розвитку галузі скотарства характеризується впровадженням у виробництво технологій, які ґрунтуються на максимальному використанні механізації, автоматизації та комп'ютеризації процесів і спрямовані на одержання великої кількості сировини високої якості та дешевої продукції.

Утім, технологічний процес пов'язаний з перетворенням поживних речовин корму за допомогою тварин у тваринницькі продукти і сировину. Тому в основу технологічного процесу виробництва молока покладені біологічні особливості худоби. Молочна продуктивність є кінцевою функцією репродуктивного циклу тварин. Лактація у тварин має тривалу еволюцію. Детально вивчена морфологія вимені, фізіологія лактації, маляричного доїння корів, склад молока, причини виникнення і поширення маститів у корів. На підставі багатьох біологічних показників розроблена наукова технологія виробництва молока, що враховує фізіологічні параметри і біохімічні компоненти тканини і органів тварин, у результаті чого відпрацьовані нормативи їх експлуатації та утримання [1, 3–5].

В свою чергу це обумовлює специфічність промислових технологій виробництва молока та підвищення вимог до молочних порід. Вони повинні характеризуватися високим рівнем молочної продуктивності, міцним типом будови тіла, придатністю до машинного доїння, тривалістю господарського

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

використання, стресостійкістю. Тому вирішення цієї проблеми здійснюється шляхом удосконалення існуючих і виведення нових порід та поступовим відновлення матеріально-технічної й кормової бази [2].

Із метою підвищення якості та конкурентоспроможності виробництва молока і молокопродуктів проведено експедиційне обстеження та перевірка молокопереробних підприємств області.

Матеріалом слугували дані виробничого та племінного обліку продуктивності молочної худоби, документи щодо проведення атестації молокопереробних підприємств Миколаївської області за наказом Міністерства АПК України. У дослідженнях використовували загальноприйняті зоотехнічні методики та порівняльний аналіз.

За даними обліку поголів'я сільськогосподарських тварин визначили, що найбільш поширеною в області є червона степова худоба, яка добре пристосована до жаркого і посушливого клімату та добре використовує бідну рослинність південних степів. Крім неї, в окремих господарствах розводять поголів'я української червоно-рябої молочної, української чорно-рябої молочної, англійської, чорно-рябої та голштинської порід. Їх генетичний потенціал достатньо високий (4000–6000 кг молока). Проте за останні десятиліття поголів'я корів значно зменшилось і знизилася їх продуктивність. Середній на-

1. Динаміка виробництва молока в області, %

Сектор	Рівень			
	1990	1995	2000	2005
Суспільний	23,6	38,3	30,6	42,7
Приватний	26,4	38,6	42,4	47,2
Відсоток до загальної структури	-	1,1	7,9	19,1

дій на одну корову за лактацію коливається в межах 1614–2235 кг молока.

2. Динаміка виробництва молочної продукції молокопереробними підприємствами області, т

Продукція	Фактично вироблено				місяць
	2006 р.		2005 р.		
	березень	І кв.	березень	І кв.	
Маргарин і продукти аналогічні	143	481	27	121	116
Молоко оброблене рідке	1231	3751	1367	4003	130
Вершки	2	3	1	3	1
Молоко і вершки сухі	70	154	89	191	19
Масло вершкове жирністю до 85 %	264	624	194	457	70
Сир свіжий неферментований та сир кисломолочний	1365	3970	1279	3591	86
Сир сичужний	818	1953	689	1594	129
Сир плавлений не тертий і не в порошку	82	252	62	179	20
Молоко і вершки, згущені з додаванням цукру або без додавання цукру чи інших підсолоджувальних речовин	682	2058	1289	3012	607
Молоко і вершки коагульовані, йогурт, кефір, сметана, ацидофілін, молоко і вершки ферментовані чи сквашені та ін.	2007	5770	1892	5635	115
Казеїн	31	47	32	38	1
Морозиво і харчовий лід	5	8	2	8	3

Однак рівень молочної продуктивності корів у племінних господарствах значно вищий, ніж середні показники по області. Так, у племзаводах ТОВ АК "Васильки" і АФ "Поляна", де розводять українську чорнорябу молочну породу, середній надій на одну корову за лактацію відповідно становив 6592 і 5747 кг молока. Деяко нижчим рівнем продуктивності характеризуються корови червоної степової породи. Їх надій в племзаводах ПР ДП "Степовий", ПЗ СЗАТ "Південний колос" і ПЗ СЗАТ "Колос" у середньому становив 4800, 4149 та 3880 кг молока відповідно.

Це свідчить про те, що в області розвиток виробництва молока для молочної промисловості вирішується завдяки денно молочних порід худоби і його зростання. Разом з тим відзначається змінилася структура виробництва окремими секторами (табл. 3). Збільшується виробництво молочною сектором, а зменшується – сировинним сектором.

Крім того, в суспільному секторі відбулися певні структурні зміни: розукрупнення ринкових ферм, деяка стабілізація продуктивності худоби.

Останні роки на ринку молочної продукції спостерігається стабільний ріст виробництва. Основними джерелами виробництва інноваційні продукти зі знизенням вмісту жирів, збагачені вітамінними добавками, мінеральними речовинами, із високим вмістом мікрофлори. Інноваційною технологією є виробництво молочних продуктів з доданком рослинних жирів та їх композицій. При цьому

му у вершковому маслі підвищується вміст ненасичених жирних кислот, токоферолів, знижується кількість холестерину.

У Миколаївській області успішно працюють ЗАТ "Лакталіс-Миколаїв", Новоодеський завод ЗАТ "Дружба", ЗАТ "Багтанський сиркомбінат", ВАТ "Вознесенський сиркомбінат", ВАТ "Веселинівський ЗСЗМ", ЗАТ "Первомайський МКК", ТОВ "ДЮК" Кривоозерського району, на яких обсяги виробництва молочної продукції зростають.

Нами проаналізовано темпи виробництва молочної продукції за перший квартал 2006 р. порівняно з відповідним періодом 2005 р. (табл. 2).

Порівняльний аналіз даних підтверджує зростання молокопродуктів, стабільний ріст

виробництва традиційних продуктів: молока обробленого рідкого, кисломолочних продуктів. У сегменті традиційних для наших співвітчизників продуктів попитом користуються і нові: вершки ферментовані, сири "Моцарелла", "Сулугуні", "Чечель", які характеризуються специфічними різними органолептичними властивостями та смаковими якостями.

Таким чином, розведення вітчизняних спеціалізованих порід сприяє створенню достатньої сировинної бази для молокопереробної промисловості, а впровадження нових технологічних процесів переробки молока забезпечує його якісні харчові та споживчі властивості.

Бібліографія

1. Петруша Є.З. Експериментальне обґрунтування параметрів утримання молочних корів. – Харків: Оригінал, 1998. – 191 с.
2. Підпала Т.В. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: Курс лекцій. – Миколаїв: МДАУ, 2006. – 358 с.
3. Рубан Ю.Д. Скотарство і технологія

виробництва молока та яловичини. – Харків: Еспада, 2002. – 576 с.

4. Рубан Ю.Д. Государство и технология производства в животноводстве. – К.: Аграрная наука, 2003. – 408 с.

5. Эспе Д. Секрция молока. – М.: ИЛ, 1950. – 343 с.

Незважаючи на те, що генетика відносно молода наука, в основі її уявлень лежить тисячолітній досвід спостережень за природою. Сьогодні цей напрям біологічних знань вибрав і узагальнив різні досягнення не тільки біології, але і всього природознавства. Саме генетика дозволяє з'єднати і осмислити процеси, що відбуваються в клітині, у цілісному організмі і популяції, визначити хід розвитку змін у виду в часі та вплив середовища на живі системи.

Із доповіді на конференції кандидата с.-г. наук В.Т. СМЕТАНІНА